

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Rättsenheten
Mathias Gunnarsson
Länsjurist

Klagande
(elektronisk delgivning)

BESLUT
2022-01-12

Diarienummer
505-42543-2021

Sida
1(8)

Georg Klubbe
c/o Ombud: Alf Lindqvist
Södra Ringgatan 41
441 33 Alingsås
alf@advokatlindqvist.se

Överklagande av beslut om förbud vid vite mot utsläpp av avloppsvatten på fastigheten Råbockekullen 1:5 i Alingsås kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet, men ändrar tidpunkten för när förbudet börjar gälla till ett år från det att det föreligger lagakraftvunnet avgörande i frågan.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen bedömer inledningsvis att det inte har framkommit några brister i kommunens handläggning enligt förvaltningslagen. Det saknas därför skäl att upphäva det överklagade beslutet på formell grund.

Länsstyrelsen ska såsom förvaltningsmyndighet följa förvaltningslagen (2017:900). Det finns inte några bestämmelser om syn i förvaltningslagen. För att underlätta handläggningen av ett ärende kan Länsstyrelsen ändå göra ett platsbesök. I det aktuella fallet bedömer Länsstyrelsen att ett platsbesök inte är nödvändigt för att kunna avgöra ärendet.

Den befintliga avloppsanläggningen, som tar emot avloppsvatten från wc samt, bad, disk och tvätt (bdt) från en permanentbostad, består av en slamavskiljare (trekamarbrunn) med oklar efterföljande rening. Vid kommunens inspektion av anläggningen hittades inte några tecken på efterföljande rening i form av fördelningsbrunn eller några luftningsledningar som indikerade att det fanns någon markbaserad reningsanläggning, till exempel markbädd eller infiltration, anlagd. Anläggningen saknar tillstånd.

En avloppsanläggning som inte har tillfredsställande efterföljande reningssteg efter slamavskiljare har inte den reningsförmåga som krävs utifrån den kunskap och teknik som finns idag och kan inte anses uppfylla miljöbalkens krav på rening. Den naturliga infiltration som eventuellt sker

efter utsläppspunkten är inte en del av avloppsanläggningen och dess reningseffekt kan inte heller kontrolleras (jämför Mark- och miljödomstolens vid Vänersborgs tingsrätt dom den 23 mars 2017 i mål nr M 5822-16). Länsstyrelsen bedömer att det finns risk att utsläpp av avloppsvatten från den aktuella anläggningen medför olägenhet för människors hälsa och miljön.

Det är verksamhetsutövarens ansvar att visa att avloppsvattnet från fastigheten inte är skadligt för människors hälsa eller miljön. Otillräckligt renat avloppsvatten innehåller höga halter av bakterier och närsalter. Det är således även verksamhetsutövarens ansvar att visa var en eventuell efterföljande rening är förlagd på fastigheten. Utsläpp av närsalter kan leda till övergödning och utsläpp av bakterier från avloppsvatten kan medföra smittspridning och förorening av grundvatten och ytvatten. Du har enligt Länsstyrelsens uppfattning inte visat att den befintliga avloppsanläggningen uppfyller de krav som rimligen kan ställas för att motverka att skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön uppstår.

Innan krav på skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått enligt miljöbalken ställs ska en rimlighetsavvägning göras av främst nyttan av skyddsåtgärderna jämfört med kostnaderna för desamma. Det har inte framkommit att kostnaden för att inrätta en ny avloppsanläggning skulle vara annat än normal för en sådan åtgärd. Med hänsyn till den bristfälliga nuvarande avloppsanläggningen och riskerna för påverkan på människors hälsa och miljön, bedömer Länsstyrelsen att ett förbud mot utsläpp av avloppsvatten till den befintliga avloppsanläggningen inte kan anses oskäligt eller mer ingripande än vad som behövs för att säkerställa att miljöbalken följs.

Länsstyrelsen bedömer att kommunen har haft fog för att förena beslutet med vite, eftersom du inte har åtgärdat avloppet trots kommunens skriftliga information till dig den 5 mars 2021 om att avloppsanläggningen behöver åtgärdas, att den bör åtgärdas inom ett år och att uppföljning kommer att göras efter ett år. Vitesbeloppet kan inte anses för högt bestämt vid en jämförelse med kostnaden för att installera en godtagbar avloppsanläggning och med hänsyn till att beloppet bör bestämmas så att det är mer ekonomiskt fördelaktigt att följa beslutet än att betala vitet.

Länsstyrelsen vill framhålla att du bara riskerar att behöva betala vitet om du inte följer kommunens beslut, det vill säga om du fortsätter att släppa ut avloppsvatten efter att förbudet börjat gälla. Kommunen kan då lämna in en ansökan om utdömande av vite till mark- och miljödomstolen.

Skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Med hänsyn till att det är en miljömässigt angelägen åtgärd att se till att enskilda avloppsanläggningar inte medför olägenhet för människors hälsa eller miljön, bedömer Länsstyrelsen att ett år är en rimlig tid för att ordna en lämplig ny avloppslösning innan förbudet börjar gälla.

Länsstyrelsen sätter därför fram tiden för när förbudet börjar gälla till ett år efter att det föreligger lagakraftvunnet avgörande i frågan. Det innebär att när det inte längre går att överklaga förbudet dröjer det ett år innan förbudet börjar gälla.

Överklagandet ska i övrigt avslås.

Beskrivning av ärendet

Miljöskyddsnämnden i Alingsås kommun (kommunen) beslutade genom delegationsbeslut den 21 april 2021 (nr 208, dnr 2021–499) att förbjuda Georg Klubbe, såsom fastighetsägare, att 6 månader efter delgivning av detta beslutet, släppa ut spillvatten i form av bad-, disk-, tvätt- och toalettavloppsvatten som inte genomgått av kommunen godkänd rening från fastigheten Råbockekullen 1:5 i Alingsås kommun. Förbudet förenades med ett vitesbelopp på 50 000 kronor.

Av beslutet framgår bland annat följande. Kommunen har genomfört tillsyn på enskilda avloppsanläggningar i Alingsås kommun. Målet med tillsynen är att alla enskilda avlopp ska uppfylla kravet på godtagbar rening av avloppsvatten. Avloppsanläggningen på den aktuella fastigheten inspekterades den 5 mars 2020. Vid inspektionen konstaterades att bad-, disk-, tvätt- och toalettavloppsvatten leds till en trekammarbrunn. Vid inspektionen noterades att det var förhöjd vattennivå i slamavskiljaren. Anläggningen har inget tillstånd.

Fastighetsägaren underrättades i en inspektionsrapport daterad den 11 mars 2020 om att nuvarande anläggning inte uppfyller gällande krav på rening av avloppsvatten enligt miljöbalkens bestämmelser och att avloppsanläggningen behöver åtgärdas inom ett år. Kommunen informerade fastighetsägaren skriftligen den 5 mars 2021 om att kommunen kommer att besluta om förbud mot utsläpp av avloppsvatten från fastigheten om avloppsanläggningen inte förbättras. Fastighetsägaren gavs möjlighet att inkomma med synpunkter på kommunens förslag men inga synpunkter inkom till kommunen.

Kommunen anser att den avloppsanordning som nu finns på den aktuella fastigheten inte uppfyller miljöbalkens krav på rening av avloppsvatten och att utsläppet av avloppsvatten innebär en risk för människors hälsa och miljön. Bad-, disk-, tvätt- och toalettavloppsvatten leds till en trekammarbrunn. Efter slamavskiljaren finns inga tecken på något efterföljande reningssteg. Avloppsanläggningen saknar även tillstånd.

Kommunen anser därför att det är skäligt att ställa krav på att ägaren till den aktuella fastigheten vidtar lämpliga skyddsåtgärder när det gäller utsläpp av avloppsvatten. Kostnaden för att vidta skyddsåtgärder, genom avledning till en anläggning som kan godkännas av kommunen, får anses vara skälig i förhållande till den miljönytta åtgärden innebär.

Eftersom anläggningen inte åtgärdats trots uppmaning från kommunen finns det skäl att meddela förbud mot att använda anläggningen. En tidsfrist på sex månader får anses skälig. Det är även motiverat att förena förbudet med ett vite på 50 000 kronor, eftersom en sådan påtryckning bedöms vara nödvändig för att fastighetsägaren ska följa beslutet.

Georg Klubbe (klaganden) har överklagat kommunens beslut och yrkar att det upphävs. Klaganden anför bland annat följande.

Han är 85 år och bor ensam på fastigheten. På fastigheten finns en bostadsbyggnad, som uppfördes 1974 av dåvarande ägare. Byggnaden är ett enplans småhus med en bostadsyta som inte överstiger 60 kvadratmeter. Såvitt han känner till anlades avloppsanläggningen i samband med uppförandet av byggnaden. Medgivande att anlägga avloppsanläggningen med trekammarbrunn lämnades - såvitt förstås - i samband med att byggnadslov för bostadsbyggnaden lämnades.

Avloppsanläggningen har fungerat mycket väl under den tid som han bebott fastigheten. Trekammarbrunnen töms två gånger per år av fristående entreprenör, ett förhållande som kommunen uppenbarligen inte uppmärksammat.

Han menar att kommunens inspektionsrapport är ofullständig och i två avseenden direkt felaktig. För det första var han inte närvarande vid inspektionen utan var vid tillfället sängliggande i influensa och kunde endast konstatera att kommunens miljöskyddsinspektörer infann sig på fastigheten. För det andra antecknades det att avloppsanläggningen anlades 1947 vilket är felaktigt eftersom anläggningen anlades 1974. Uppgiften att kommunen inte kunnat återfinna något tillstånd till anläggningen i sitt arkiv kan således möjligen förklaras av sökningen gjorts med fel utgångspunkt, 1947 i stället för 1974. Det finns sannolikt ett tillstånd för anläggningen.

Rapporten är ofullständig eftersom det inte anges att han ensam bebor fastigheten. Konstaterandet att ”vi såg att det var förhöjd vattennivå i slamavskiljaren” är obegripligt eftersom det inte anges vad den förhöjda vattennivån relaterar till.

Någon olägenhet för människors liv eller hälsa har inte uppstått och kommer inte att uppstå eftersom erforderlig rening redan finns genom den befintliga trekammarbrunnen. Kommunen har inte visat att det saknas efterföljande reningssteg. Uttryckssättet ”efter slamavskiljaren finns inga tecken på något efterföljande reningssteg” är vagt och kan inte ligga till grund för ett så ingripande beslut med tillhörande vite som det är frågan om.

Även om det skulle visa sig att något efterföljande reningssteg saknas utgör det inte någon beaktansvärd olägenhet eller risk för människors hälsa eller miljön. Detta eftersom avståndet till närboende är stort samt att klaganden är ensamstående och i hög ålder och tömmer trekammarbrunnen två gånger årligen.

Sammanfattningsvis är det inte rimligt utan snarare oproportionerligt att vid vite om 50 000 kr förbjuda en ensamstående 85-årig man att släppa ut avloppsvatten och utföra åtgärder som sannolikt kommer att kosta mer än 100 000 kr.

Kommunen har yttrat sig över överklagandet och anför bland annat följande.

Vid inspektionen deltog klaganden på så sätt att han stod i dörren till bostadshuset. Kommunens miljöskyddsinspektör pratade med honom innan och efter inspektionen. Efter inspektionen beskrevs det brister som anläggningen bedömdes ha och det påtalades att han behövde åtgärda bristerna inom ett år.

Med hög vattennivå i slamavskiljaren avses att vattnet i slamavskiljaren stod över utloppet ut ur slamavskiljaren. Normal nivå är att avloppsvattnet rinner ut i nederkant av utloppsröret ut ur slamavskiljaren. Hög vattennivå tyder på igensättningsproblem i marken efter slamavskiljaren. Den höga vattennivån i slamavskiljaren påtalades även för klaganden direkt efter inspektionen. Han uppmanades då att slamtömma brunnen så snart som möjligt för att inte riskera att avloppsvatten blev stående i ledningarna innan slamavskiljaren eller att avloppsvattnet inte hade möjlighet att rinna ut ur huset och på så sätt riskera översvämning med avloppsvatten i bostadshuset.

Det är korrekt att 1947 är en felskrivning. Enligt uppgift från klaganden vid inspektionen skulle avloppsanläggningen ha uppförts när huset byggdes 1974. Miljöskyddskontoret har eftersökt tillstånd för avloppsanläggningen på både stamfastigheten och nuvarande fasighet och inte kunnat återfinna något tillstånd till avloppsanläggningen oavsett årtal.

Med uttrycket att det inte fanns något tecken på efterföljande rening avses att det inte fanns någon fördelningsbrunn eller några luftningsledningar som indikerade att det fanns någon markbaserad reningsanläggning, tex markbädd eller infiltration, anlagd. Det fanns således heller inga kontrollpunkter för att bedöma om en sådan anläggning renade avloppsvattnet som avsett. Endast slamavskiljning i trekammarbrunn är inte tillräcklig rening av avloppsvatten.

Husets bostadsyta är inte relevant för bedömningen då det är utsläppet i form av otillräckligt renat avloppsvatten som beslutet gäller.

Klaganden har getts tillfälle att yttra sig över kommunens yttrande och anför bland annat följande.

Han har starkt reagerat på det sätt vilket ärendet handlagts från kommunens sida. Hans intryck förstärks av att kommunens miljöskyddsinspektör inte ens kommenterat att han vid inspektionstillfället var sängliggande i influensa, än mindre sanningslöst påstått att han talade med honom före inspektionen. Det som sades vid tillfället utspelade sig efter inspektionen då

kommunens miljöskyddsinspektör kortfattat meddelade att det är stopp i avloppet och att han kommer att få ett brev hem.

Det förtjänar betonas att kommunen inte kommenterat hans påstående: "Någon olägenhet för människors liv eller hälsa har inte uppstått pga. att erforderlig rening redan finns genom den befintliga trekammarbrunnen."

Det är dessutom inte visat, som tidigare påpekats, att det saknas efterföljande reningssteg genom infiltrationsbädd eller liknande. Uttryckssättet "Efter slamavskiljaren finns inga tecken på något efterföljande reningssteg" är vagt och kan inte ligga till grund för ett så ingripande beslut med tillhörande vite som det är fråga om. Bevisbördan att det saknas "efterföljande reningssteg" ligger på kommunen och är inte uppfyllt.

Även om det skulle visas att något efterföljande reningssteg saknas utgör det inte någon beaktansvärd olägenhet eller risk för människors hälsa eller för miljön. Av betydelse i detta avseende är att avståndet till närboende är så stort att redan därav följer att någon olägenhet för människors liv eller hälsa inte uppstått eller kan uppstå. Närmaste boende finns mer än en kilometer från fastigheten i den riktning som eventuellt förorenat vatten kan ta sig. Avrinning sker mot E20 som ligger åtminstone minst en kilometer nedanför fastigheten. Mellanliggande mark utgörs huvudsakligen av skog.

Inför den rimlighetsavvägning som ska göras begär han att syn ska hållas på fastigheten för att en bedömning ska göras i vad mån det är skäligt att dels förbjuda honom att använda sitt avlopp, dels förena förbudet med ett vite om 50 000 kr.

Sammanfattningsvis ter det sig inte rimligt utan snarare oproportionerligt att vid ett vite om 50 000 kr förbjuda en ensamstående 85 årig man att utföra åtgärder som sannolikt kostar mer än 100 000 kr.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska enligt 2 kap. 3 § miljöbalken, MB, utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Enligt 2 kap. 7 § MB gäller kraven i 2 kap. MB i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Av 2 kap. 1 § MB framgår att det är verksamhetsutövarens ansvar att visa att de krav som ställs enligt 2 kap. MB är uppfyllda.

Avloppsvatten ska enligt 9 kap. 7 § MB avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Enligt 26 kap. 9 § MB får en tillsynsmyndighet i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att MB samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av MB ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Beslut om förelägganden eller förbud får enligt 26 kap. 14 § MB förenas med vite.

När vite föreläggs, ska det enligt 3 § lagen (1985:206) om viten (viteslagen) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. I förarbetena till viteslagen (proposition 1984/85:96 sidan 49) uttalas bland annat att adressaten bör finna det mera ekonomiskt fördelaktigt att följa föreläggandet än att betala vitet, om vitesföreläggandet ska ha önskvärd effekt.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsjuristen Martin Detert med länsjuristen Mathias Gunnarsson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Miljöskyddsnämnden i Alingsås kommun, miljo@alingsas.se

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar personuppgifter hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Du kan överklaga beslutet

Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver skicka e-post som är större än 25 MB. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen Västra Götaland, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till mark- och miljödomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Är du osäker på när tiden går ut kan du kontakta Länsstyrelsen. Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna, exempelvis en kommunal nämnd, ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Länsstyrelsens beslut ska ändras och varför det ska ändras.